

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 9. ANULU XIV.

Sabiuu, in 30 Ian. [11 Febr.] 1866.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la expeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a prin scrisori francate, adresate catra expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a. Pentru pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

8 Cine sa se alega in dieta?

II

Libertatea, inteliginti'a si moralitatea sunt dara insusirile cu care trebuie sa fia investitu unu reprezentante in dieta.

Decandu s'a emancipatu poporele de sub tutoratulu patriarcalu si au inceputu a fi parte suverane, parte semisuverane adeca republicane si monarchice constitutiunale s'au straduitu neintreruptu a ajunge la cele de mai susu. S'au straduitu dicemu, pentru ca ori ce institutiune fia aceea catu de buna fara acele trei, devine ilusoria si produce numai contrariulu dela aceea ce au presupusu institutorulu ca va produce. Acest'a e lege firésca, lege care reduce vieti'a poporeloru intregi la atarnarea dela cultur'a si a mintiei si a animei fia-cărui individuu. Catu au succesu acea nisuintia pana acum ne arata realitatea, si deca ne preumblamu prin tote statele, unde se afla corpuri reprezentative aflamu mai multu séu mai putnu tiermuriri, pe cari le-amu putea cualificá, ca urméza din jalusi'a pártiloru constitutive. Asia la noi unde suntu nationalitati deosebite, vedemu si in tempurile cele mai noue aplicate astfelu de norme, cari pre unii indreptiescu in mesura prea mare fatia cu altii, precandu unii remanu mai cu totul neindreptati. Amu vediutu disproportiunea cea strigátore dela diet'a din Clusiu si vedemu si acum pre cea, dupa care are sa fia representata la Pest'a, carea lovesce legile logicea deadreptulu, lasandu pre populatiunea cea mai numerosa a Transilvaniei mai fara de reprezentanti.

Nu e destulu cu atát'a. In tempulu candu unii vedu ca amesuratu tempulu nu voru mai puté oprí pre románi de a-si tramite reprezentanti sei, carii sa lupte pentru natiunea loru, sa apuca si recomanda legislatiunei venitóre mesuri, prin care sa se eschida o parte din inteliginti'a, punendu-o in unu gradu cu factorii de rele, din simpl'a cauza, cáce aceea se afla in servitiulu statulu, cautandu prin acest'a a o aduce in discreditu chiaru si pentru momentele presentulu.

La prim'a privire si are asertiunea acest'a farmeculu seu si unele esemple triste din trecutulu si presentulu unoru staturi, mai ca suntu in stare a-i dá óresi-si care temeiu. Pipaitu lucrulu cu de amenuntulu nu putemu esí la altu resultatu, decátu la reducerea lucrulu la cele trei insusiri; cáci altmintrea amu trebui sa dicemu, ca in staturile reprezentative domnesce o revolutiune perpetua — unu contrastu care nici candu nu ajunge la complanare, — la impacare.

S'a disu si se dice, ca omulu nu póte avé doue consciintie si in adeveru ca asiá este; si este reu candu cine-va pare din lucrá-rile sele asiá, tocm'a cá si candu pare, ca nu are nice un'a. Dara óre atunci nu aru trebui cá esecutorii legiloru, cari suntu cei din servitiulu statulu sa se schimbe dupa fia-care dieta, pentru cá sa nu vina in mentiunatul prepusu? Firearu óre o crima, candu acesti factori ai societátiiei unui statu aru reflectá si ei asup'r'a unoru neajunsuri, pre cari le-au observatu din propri'a loru esperiintia? Si deca amu strapune astfelu de doctrine si in celelalte ramuri ale vietiei la ce resultatu amu ajunge? Si la agricultori, si la industriasi si la negutiatori s. a. m. d. amu trebui sa presopunemu in privinti'a afaceriloru loru si a imbunatátirei si inlesnirii afaceriloru loru asemenea câte doue consciintie si aru trebui in fine sa pretindemu cá tote sa stea in locu, séu fia-care sa-si primésca imbunatátirile dela altii neinteresati.

Tóta lumea se infióra astadi numai la pronuntiarea cuventulu burocratismu si totusi, tocm'a acele legislatiuni ilu nutrescu mai tare, unde se croiesce o diferinti'a asiá mare intre acesti'a si ceialalti cetátieni; tocm'a acele legislatiuni tindu a croi unu balastu numai necesariu, dar de altmintrea tocm'a dupa parerea loru stricaciosu, in sinulu societátiloru loru.

Cugetamu de prisosu acum inregistrarea acelu staturu, unde se gresiesce séu nu se gresiesce in contr'a celoru de mai susu desvoltate si incuviintiandu unele restringeri, ca adeca in jurisdictiunile, unde functiuneza cine-va, cá servitoriu alu statulu sa nu se bucure de dreptulu de reprezentante: — nu ne simtímu nici decum indreptati a dice categorice anathema asup'r'a acelu din oficiu,

nici ai escumunicá alaturea cu criminalistii, din corpurile reprezentátore. Pentruca atunci amu sprijini lasitatea si indiferentismulu amu formá scisiune castica in societate si apoi intrebamu, ca unde aru fi moralitatea unoru asemenea mesuri!

In impregiurá-rile nóstre unde representatiunea nationala si confessiunala e receruta atátu de imperiosu, dreptu de o garanti'a a fia-cárei natiuni si confessiuni, intemeiata chiaru si pre legi, putemu cu atátu mai putnu adorá principiile adoptate de alte staturi si tieri.

Noi románi cu deosebire, vomu avé de a cautá pre reprezentanti nostri acolo unde ii vomu aflá dupa insusirile mai susu statorite si acele iarasi credemu, ca trecutulu fia-cărui barbatu ni le arata din destulu.

Va dice cine-va ca ceremu sacrificii dela acei barbati, a cároru positiune nu putemu nega, ca in urm'a unoru teorii imprumutate fara socotéla de unii doctrinari din alte staturi cu alte referintie, este delicata, dar o ceremu acest'a, pentruca de o parte prelánga capacitá-tile loru, sacrificiile natiunei inca au contribuitu la inaltirea si luminarea loru. Dreptu aceea acum nu putemu crede ca aru fi bine, ca densii sa se taie decátu trupulu natiunelu si sa ne lase, cá cestiunile cele grele sa se deslege fara de noi, séu sa se deslege in present'a si cu conclucarea unoru renegati, séu ce e totu asiá de reu a unoru, cari nu cuprindu si nu petrundu incalciturile politice in care ne aflamu.

In fine dela toti acei'a cáti voru fi reprezentanti natiunei nóstre acum si ori si candu pretindemu sa formeze o falanga tare si nedespartita, cá ori de unde ii aru incercá vre-unu viforu, solu póta inlaturá si sa nu fia ei si cu densii natiunea spulberata in ventu!

Reuniunea deputatiloru dietali romani dela diet'a din Pest'a.

„Zukunft“ are o impartásire dela o persóna considerabila dela diet'a pestana, dupa cum se esprima, si pe carea o publica in fruntea jurnalulu sub titlu'a „cestiunea nationalitatiloru la diet'a din Pest'a.

E de mare importantia pentru románi si de aceea o si publicamu si noi in totu cuprinsulu.

„Nu va fi fara de interesu a observá ca nationalitatea romana la diet'a ungresca, — prelánga tote intrigele si volnicieele este representata prin d ó u e d i e c i s i d o i d e p u t a t i n a t i u n a l i. Acesti'a s'au constituitu, dupa terminarea verificariloru celoru din urma de ai sei in o reuniune nationala propria, de a cárei presiedinte este dechiaratu dlu A. de Mocioni, si a cárei scopu e conclucarea solidaria pentru eluptarea egalei indreptátiri nationale. Voiu aflá ocaziune a impartási din tempu in tempu detajuri despre pásirea si activitatea acestei reuniuni; deocamdata aflu fórtu de lipsa de a-ti impartási, ca dupa cum mi s'au asigurat, intre románi domnesce petóta intemplarea o buna intielegere, o conglásuire buna in privinti'a tuturoru cestiuniloru discutate pana aci, si ca urele, care causate din partea contrariiloru nationali se ivira inainte de, si sub decursulu alegeriloru — au disparutu cu totulu. Acest'a se adeveresce din destulu din faptulu, ca in 27 Ianuariu, candu s'a ivitu lips'a de a se alege prelánga presiedintele si notariulu clubulu inca unu barbatu de incredere cá parlamentariu, carele sa fia delegatu a se pune in intielegere cu Deák si ai impartási dorintiele romániloru, acest'a alegandu-se prin votu secretu — cadíu sórtu'a rolei acestei pecátu insemnate pe atátu si onorifice — pe de atátea ori calumniatulu V. Babesiu, (prin ceea ce se demintiesce corespondintele calumniatoriu alu lui „Wanderer“ cu totulu). Mi s'a spus, ca Deák au primitu in deosebite renduri pre parlamentarii románi fórtu amicabile si ca au conferitu cu densii in deosebite renduri, cu tote aceste cesti din urma fura fórtu surprinsi, candu au observatu ca in proiectulu de adresa cestiunea nationalitatiloru e trecuta cu totulu cu vederea.

Dara nu s'au cerutu multu, pentru de a capacítu pe dlu Franciscu Deák, cá diet'a sa nu comita nici decum gresiel'a

aceea neiertata a regimului ungurescu și să provoce prin această neîncrederea popoarelor nemagiare ale Ungariei, ad. a majorității țierei, — și Deák să fie completat din parte și proiectul de adresă după esența dorințelor a bărbaților de încredere români. După această se dice în proiect, ca dietă recunoștea îndreptăcirea pretențiilor naționale a popoarelor nemagiare, și vrea a-și arăta atențiunea către dăsele prin o lege basată pe dreptate și frățietate.

În fine mai e de a se observă, ca reuniunea deputaților români au și luat deja în a două adunare a sea mesuri pentru a-jungerea la o legatură și acțiune comună cu deputații serbesci în cestiunea naționalităților; în care privință au și fostu preconsultări și e de amendouă părțile speranța de rezultatul cel mai bun.

Dela dietă Ungariei.

Pest'a 8 Fauru 1866.

Se dice cumca pe 9 a lunei curente se voru deschide ședințele publice pentru propunerea și deșbaterea adresei lui Deák în dietă; șeptămen'a ast'a, precum și cea trecută se pôte numi de serbatore, dle de tăcere, în cari nici nu audă, dar mai cu sēma nici prin jurnale nu vedă alta decât politica estera, referada despre petreceri, car nici decâtu faptele urmate în acelu intervalu de tempu de candu s'au amanatu ședințele publice.

Conferinție secrete se crede a se fi tinutu, ear rezultatul acestor'a e secretu încă, numai factorii singuri știu, însă ei tacu tăcerea pescelui.

Dziariulu șeptemanzulu alu baronului Eötvös astfelu se exprima despre dilele curente: Șeptemân'a trecută a fostu șeptemân'a adresei, adres'a e opulu comisiunii de 30; acea comisiune însă e a tăcerii. Membrii comisiunii precum se aude a făcutu legatunția solidă, de a tiné în secretu deșbaterile; asiă dara de-si a fostu peste șeptemân'a intrēga conferinția, nu se pôte dice nimic'a; se vede ca tăcerea aci e unu protestu, pentru a vedé ce pareri desfasura foile germane fatia cu dietă Ungariei.

Negresitu, ca și poporul românū se va interesă despre ai sei, că de acei alesi parinti, cari au a) arētă adevērul și durerile românilor în fati'a patriei și a Europei. Imi iēu voia a descoperi și eu atitudinea cu referinția la ablegatii nostri. Cu placere și cu inima plină de veselie imi iēu penelulu la mână, pentru această detorinția, și cu bucuria strigu osan'a celui din innaltime, candu potu dice aceea ce este, și este în fapta, aceea ce totu adevēratulu Românū a doritu, și aceea e solidaritatea compactă, carea domnesce între domnii reprezentanti ai națiunii nōstre.

Ei adeva toti s'a reunitu spre înaintarea scopurilor naționali, și-au alesu de șesedinte pe Ilustr. barbatu Antoniu de Mocioni, și lucra în contielegere neîntreruptu.

Tōte afacerile, mai înainte se deșbatu prin adunarea completă. Despre tōte ședințele se duce protocolu regulatu, și Domnulu advocatu Dr. Aureliu Maniu e notariulu.

Facandū o privire peste tōta dietă se pôte vedé, cum ungurii suntū împărțiti în partide, tōte acestea au adunările și conferințele se se separate, și formēza cluburi.

Românii asijderea formēza unu clubu, „clubulu naționalu românū”, și acestu clubu a alesu din sinulu seu trei membrii, adeva afara de șesedinte și notariu încă pe magnificenti'a Șea Domnulu Vincentiu Babesiu, că barbatu de încredere, cari ad chamarea de a se contielege cu Deák, — anume în privinți'a cuprinsului adresei, — căroru li-a și succesu a mijloci primirea angajamentului pentru deșlegarea cestiunii naționalităților pe temeiulu dreptatei și frățietatei, — în proiectulu de adresă.

Poporul românū — străbunii nostri — nu dintr'o dată, ci numai cu tempulu a devenitu la ôresi-care marire; mare Pau făcutu diligenti'a, guvernulu dreptu, spiritulu liberu, în consfaturii nelasendū-se coruptu nici de egoismu, nici de viciu, tare în lupte, caracteru nepatatu, decoratiunea cu idei sublime, — tōte aceste calități au fostu pentru a ferici națiunea, și a o radică la ôresi care culme, de unde apoi mai usioru se se avante la nivelulu civilității.

S. Fercu.

Eveneminte politice.

Sabiiu 29 Ianuaru.

Din isvōre șigure aflămu, ca în opidulu Vizogn'a alegătorii români formēza o majoritate eclatantă. Alegerea deputatului după cum suntemu informati va fi Miercuri în 2 Fauru. Așteptămu cu încordare se vedemu cum și întielegu frații de acolo înalt'a pozițiune urmata din dreptulu celu prea favoritoriu pentru densii.

Dela Sighisiora vedemu ca actulu alegerilor încă au fostu precedatu de rezervatiuni.

Dela Orestia încă aflămu șcri favoritoare în privinți'a nrului alegătorilor. Nu asiă însă din alte părți unde confratii patrioți prin mestesiugiri se șilescu a-si castigă majoritate cu scopu de a eșchide pre români dela dreptulu acestu frumosu, pe câtu numai se pôte. —

De candu amu impartasitu despre venirea ministrului de oșterne Mensdorf la Pest'a, cetimu în tōte diuarele mari despre so-

sirea, petrecerea și în cele din urma acum și despre plecarea ministrului de statu Belcredi dela Bud'a-Pest'a. Caus'a venirii acestorū barbati de statu se dice a fi fostu nisce conferinție în privinți'a cestiunilor de statu și unii adaugu, ca ministeriulu ungurescu încă aru fi fostu objectulu deșbaterilor. Joi'a trecută eră determinata pentru darea în deșbatere a proiectului de adresă. După câtu cetimu până în momentul candu scriemu acestea nu aflămu în proiectu nimic'a vorbindu-se de cestiunea naționalităților.

„Idök Tanuja” asigura, ca proiectulu de adresă va accentuă opiniunea generală a adunării naționale (dieta?). Despre cuprinderea, estinderea și modulu de tratare alu afacerilor comune. Detaierea afacerilor comune remane să o faca comisiunea, carea, la propunerea lui Deák în conferinți'a tinuta în otelulu Europ'a, e de a se alege după tramiterea adresei la cuventulu de tron, și a cărei elaboratu e de a se discută în ședinție plenarie și apoi a se susține corōnei în o a două adresă. O observare caracteristica face unu dziarnalu vienesu, carea se pôte aduce în legatură cu cele de mai sus și această e „ca Ungurii suntū miscati până la lacrimi de accentulu celu frumosu ungurescu alu Majestății Șele Imperatesei, dar en tōte acestea amâna câtu se pôte discutarea afacerilor comune ale imperiului.”

Entusiasmulu populațiunii Bud'a-Pestei se manifestēza continuu în tōte clasele. În 6 Fauru n. au fostu o manevra cu focu, executata pre câmpulu Racosiului de garnisōn'a cetățilorū sorori sul comand'a L. d. M. C. baronu Ramming, la carea au fostu de fatia Majestatea Șea Imperatulu. La reintōrcerea Majestății Șele poporulu se adună în masse mari și lu primū cu eljenuri entusiastice. — În petrecerile cetățienimei și ale aristocrației Majestățile Șele suntū primite cu asemenea entiasmu. În balulu cetățienimei se primira cu innulu popularu austriacu, și cuprinsera locu în unu cortu splendidu radicațu anume în sal'a balului. La acestu balu participara și ministrii contele Belcredi și Mensdorf, cancelarul de curte de Mailath, contele Eszterhazy și bar. Sennyei precum și alte nobilități.

Diet'a Croației se ocupa încă de deșbaterea șpecială a adresei.

În diet'a Bucovinei interpelă deputatulu Coslin (dōra Costin? Red.) pentru neobservarea prescrișelor în privinți'a aplicării limbilorū țierei în officii.

Din țierile transilaitane nu cetimu unu dziariu nemțiescu, care sa nu se vaiete asupr'a egalei îndreptății a limbilorū în Boemi'a (care de altmintrea încă e fōrte restrinsa).

În politic'a din'afara dămu mai antăiu de invinuirile dziarnalisticei officioșe prussiane, ce se facu Austriei, dīcendū ca cest'a din urma lucra mână în mână cu contrarii Prussiei. De alta parte „Mercuriu de Altona” vrea sa șcia, ca în Schleswig aru fi sositu o proclamațiune a regelui Prussiei, carea provōca ducatele Schleswig-holsteiniane la o uniune personală cu Prussi'a. Despre această dice Nrd. A. Z. ca e o șcornitura „augustenburgică.”

Din Franci'a aflămu, ca adres'a senatului la cuventulu de tron în cele mai multe cestiuni e conforma cuventului de tron. În privinți'a Messicului dīce, ca Imperatulu au vestitu Franciei ca memorabil'a expedițiune messicana se apropia de finitu. Acest'a va sa dīca a spune Franciei, ca interesele ei de negociu suntū asecurate. Ce se atinge de uniunea statelorū nordu-americanē, impartășirile regimului cele firme, ca nu cuvintele amenințătoare voru decide întōrcerea armatei franceze din Americ'a, a cărei presentia se vede acum mai puțin bine venita, ca în o alta epocă glorioșă a istoriei nordu-americanē suntū: neutralitate și dreptulu popoarelor.

În Londonu s'a deschisu parlamentulu serbatorescu în 6 Fauru. Cuventulu de tron vorbesce despre jelea în urm'a mortiei regelui Belgiului, și vorbesce despre relațiunile din'afara, mai cu sēma cele ce privescu pe Franci'a, mai aceleasi ce au roștitu Napoleonu în cuventulu seu de tron. Atingătoriu de tratatulu comerțialu închiaiatu cu Austri'a șperēza ca acela va fi pentru ambele statele fōrte favoritoriu. —

Din Romani'a nevenindu-ne de nou diuarele regulate suntemu șiliti a culege din cele ștreine și adeva, ca areștările s'au estinsu și asupr'a altorū persōne și ca spre 24 Ianuaru st. v. aru fi fostu militi'a consignata în casărme. Șcri și mai prospete diuare ștraine dīcu, ca cele respandite despre miscări în Bucurescu aru fi șcornituri,

Sabiiu 29. În șeptemân'a trecută au decursu esamenelū în Institutulu nostru Archidieceșanu șesedinte de Esc. S. Preșș AEppu și Metropolitu Andreu Bar. de Siagun'a. Mâne va fi șollemnitatea de încheiare.

De pe malulu Muresiului 23 Ian. 1866.

De unu tempu încōce intempina omulu cetitoriu în „Telegrafulu Românū” nisce articuli de pondu despre purtarea Românilor fatia cu dietă din Clusiu din an. 1865 și fatia cu evenemintele cele mai nōue spre tramiterea seu netramiterea deputațilorū români la dietă din Pest'a.

Adeveratu, ca mari cestiuni, ca urmări si mai mari s'au ivitu pe orizonulu politicu. Nu mai puțin mare au fostu cestiunea tramiterii deputatiloru la diet'a amanata din Clusiu; insa multiamita barbatului celui mare alu bisericei si finului diplomatu, ca cu tactica Sea cea rara au sciutu conduce trebile nationale in ór'a de periculu in momentul chaoticu din care nu puteamu esi, — s'au redicatu preste ideile pasivității si castigandu-si prin aceea intre deputatii cei mai multi din diet'a din Clusiu partinitorii cei mai caldurosi si-au aflu resnetu in anele toturor Romániloru si de pe malulu Muresiului.

Ide'a aceea de a luá parte la dieta, de a fi Románii in óri ce împrejurári activi, de a-si radica vocea pe terenu legalu, au aflu in anele toturor Romániloru resnetu, pentruca aceea e si a natiunii nóstre; pentruca numai aceea o póte duce la limanulu fericirii, pentruca numai aceea póte sa-i asigure unu venitoriu siguru, pentruca numai aceea lu scóte la lumina, la publicu, la lumea intréga, cá sa-lu judece de maturu. —

Nu supravotizarea unu mase de majorități precumpanitoare decide caus'a nationale in seele luminate, cá celea de acum'a, ci drep-tulu, pe care-si baséza un'a majoritate séu minoritate conclusulu; déca se reiepta se reconsidera justele pretensiuni unei natiunii majorisate, efectulu loru moralu nu-lu póte nime reieptá, nime nu-lu póte reconsiderá, si fára de aceea este si un'a putere mai Inalta, care complanáza lucrurile, si eata! — si noi secundámu cu parerea din art. de dto 19/1 1866 — ca votulu Romániloru din diet'a din Clusiu totusi avú efectulu seu, ca uniunea numai atunci'a si va avea deplina sanctionare, déca se voru fi asigurat justele pretensiuni ale nóstre confessionale si nationale.

E adeveratu, ca intrebarea cealalta a merge la Pest'a e o intrebare mai mare si mai ponderosa; insa si in casulu acest'a nu potemu face alt'a, decâtu a ne alaturá pe lângá principiulu de activitate, adeca a alege cátu de multi deputati si a merge la Pest'a; pentruca e ridiculosu a ne luptá contr'a elementelor, de órece nu suntemu inca in stare a schimbá firulu politicu; e adeveratu ca n'avemu unu congressu un'a universitate séu ori ce trupu natiunálu politicu, care sa-si póta dá parerea sea cá natiune, ci suntemu imprasciati in comitate magiare, in scaune secuiesci si in scaune sasesci; n'avemu nici unu terenu legalu, unde sa ne intalnimu, sa ne intielegemu, sa ne descoperimu párerile, sa ne formulámu justele pretensiuni cá natiune, decâtu diet'a, tocm'a pentru aceea, ca vocea romániloru sa nu resune cá glasulu in pustia, trebuie sa fia activi si sa tramita deputati acolo unde ni e interesulu in jocu; din care scopu trebuie in tota laturile inteligintia animata, cá pe poporu sa-lu conduca la alegeri cu atât'a mai multu, cáci la din contra vomu pati-o cá la alegere trecute la diet'a din Clusiu, ca d'abia capatarámu 12 deputati in dieta. Si acest'a nu e nimic'a altuia de atribuitu, decâtu acelei neintielegeri si nesigurități, ca se aléga Románii séu sa nu aléga, prin urmare a neconducerei poporului.

Mai in urma d'icu sa tramitemu deputati si pentru aceea fára nici un'a temere, ca ni se va periclita natiunalitatea, pentruca avemu nisce bárbati in fruntea trebilor, carine voru a-perá atátu in cas'a magnatiloru cátu si pe bancele deputatiloru din Pest'a caus'a natiunala. La acest'a ne indreptiesce increderea cea mare, carea o avemu intr'ensii, dreptu meritu pentru purtarea loru cea loiala si adicta natiunii loru.

Se luámu noi vorbirile loru dela diet'a din Clusiu — nu mergemu mai departe — in respectu, si vomu aflá in ele unu simtiu de mandria, unu simtiu de marire la ori ce e natiunálu. Ce frumosu suna cuvintele acelea a marelui barbatu alu natiunii, Escel. Sea Andrei Baronu de Siagun'a: „In biserica mea este constitutionalismu asiá de perfectu, incátu l'asiu recomandá lumii in-tregi;“ si „ca numai in biserica mea amu simtiu bunatatea constitutionalismului;“ si de alta data, „ca altu terenu legalu nu e decâtu unde sa-si exprime cine-va párerile politice,“ si ca „natiunea romana se degradéza la un'a clasa de poporu prin recunoscerea legeri electorale din 1791!“ Cu ce caldura aparara unu Siagun'u, unu Mog'a, Bohatielu, Gaetanu si altii pre multu cercat'a loru natiune! —

Si noi totusi se fimu pasivi? Sa ne tememu, ca ni se voru periclita drepturile? Nicidecumu! ci cu curagiu si cu anima liniscita se luámu parte la diet'a din Pest'a. Se desvoltámu fratiloru activitate, si activitate indoita, pentruca caus'a ni e sánta pentru care ne luptámu! —

(Unu románu.)

Dintre muntii apuseni 25/1 1866.

Necesitatea unu institutu de cultura si educatiune a unu Gimnasiu pentru muntii apuseni a fostu si este de obste si cu multu mai tare cunoscuta, decâtu se mai amu si eu de lipsa a mai adauge óresicare aserte nóue in privintia acest'a. —

Inca pela 1853 si 1856 s'au vorbitu multe si bune in privintia unu gimnasiu, séu celu puțin a unei scóle reale in Abrudu, dar rezultatulu pána'n d'ia de adi e negativu.

Sub tempulu absolutismului s'a ivitu o idea marétia, dupa care sa

seinfintieze in Cámpeni unu Gimnasiu deocamdata inferiore si cu tempu superioru. In an. 1860 din partea Dlu Pretore de atunci Leontinu Luchi care spre acestuscopu maretu adunase reprezentantii a 18 comune din cerculu Abrudului prin energia si activitatea lui deóbsce cunoscuta de nou intinse cordele spre ajungerea acestui scopu, — dar ce rezultat a avutu si acei'a incercare repetita? nimic'a alt'a decâtu ca si cele 2 scolitie ce au esistatu pána acum in Cámpeni suntu pe cale de a se nimici cu totul.

Dar a dá la golatatea cea meritata pe toti acei'a, cari de-si caus'a e sánta, totusi directe ori indirecte a conlucratu la acelu rezultat negativu — mi voiu tiné de datorintia cu alta ocaziune — de astadata insa atât'a ca prin stáruintia neobosita a Domnului Adm. Protopopescu Ioane Galu si a Domnului Parochu gr. or. Dionisiu Adamoviciu jun. cari cu zelu adeveratu natiunálu si corespondiatoriu chiamárei celei de 3 ori sfinte de a conduce turm'a loru incredintiata intru tóte numai spre binele si fericirea ei, totusi ne-amu apropiatu de scopulu doritu de órece acesti doi bravi bárbati din buna cointielegere si din aceea convingere adeverata „ca numai puteri unite dau unu rezultat fericitoriu“ din 1 Noem. 1865 ambe scótele elementare din Abrudu satu si Abrudu le-au impreunatu in un'a scóla centrala de 3 clase si prin acésta incorporare si incuviintiare a Escelentiei Sele Domnului Archiepiscopu si Metropolitu Bar. de Siagun'a — acésta scóla acum s'a asediatu in centrulu Abrudului si se frequentézia de mai bine de 150 invatitiei cu progresu salutaru. —

Invetiamentulu la scóla acést'a se propune de Dlu Parochu gr. or. Dionisiu Adamoviciu prin care fára de a cáuta la greutátle impreunate cu parochi'a lui incredintiata — singuru din acelu simtiu patrioticu, care-lu caracteriséza intru tóte s'au resolvatu spre acést'a si propune invetiaturile in clas'a III pána candu se va capatá unu individu aptu, de a corespunde chiamárei sale de invetiaturu, — apoi de alti doi invetiaturi intre care dlu Arone Cioranu inca e unu invetiaturu de buna sperantia ear salarielu in lips'a altor funduri s'au venite s'a infiintiata deocamdata numai cu 200 f. v. a. pentru unu invetiaturu din venitul ambelor biserici gr. or. din Abrudu si Abrudusatu, — Ddieu numai se lumineze pe acei doi bárbati bravi, cari instrinsa cointielegere cu Efori'a resp. care cu asemenea caldura a imbratiasatu si sprigitu infiintiarea acestei scoli si pentru venitoriu, sa se scie ingrigi de cele necesarie pentru sustinerea si inlirirea ei — ca a unei scoli care totu odata si pentru parintii comunelor vecine e cea mai buna ocaziune, de a-si cresce si prunci loru cu spese mai puline si totu cu acelu rezultat cu care si ia crescutu pána aci la scótele din Bradu ori si mai departe.

Incheiu acésta scire imbucurátore cu acei'a dorintia ferbinte si fratiéscá provocare cátra toti inteligintii muntiloru si cu deosebire cátra onorarii dni Preoti a Comunelor din jurulu Abrudului, ca diacandu-le la anima inaintarea, crescerea si propasirea prunciloru in cultura, se irbratio-siedie cu tota caldur'a acestu câmpu alu luminárei, lucrandu din tóte puterile intr'acol'o cá cu tempu sa se póta infiinti'a si unu fondu dela care singuru depinde esistintia acestui institutu.

Dee Domnedieu cá intreprinderea acést'a salutarie se fia incoronata cu cele mai bune urmári.

(N. V.)

Pest'a 6 Fauru 1866 n.

Pepturile nabusite de nescari pressiuni, care de unu tempu cu nerabdare astépta rezultate favorabile in progresulu deosebitelor lucruri, cá auror'a binevenita pe orizontu, inpresura si pre Románi astadi desvoltamentulu constitutiunálu, de care si léga sperári imbucurátore, de a se vedé egali indreptátti pe terenulu afaceriloru, cu referintia la interesele comune.

Reprezentantii poporului románu cá nisce atleti vrednici pe câmpulu luptei ne deschidu usi'a se vedemu binele, care animéza si pe Románii nostri de a-si vedé natiunalitatea avangiata, si respectata de stráini cá de amici si vecini conlocuitori, cu carii numai decâtu avemu a ferici pusetiunea nóstra, si a ne asiguré viitorulu.

Nu multu, si vomu vedé, óre diet'a disolvata din 1861 avutau urmárilu sale? intocmitu-sau molcomitu-sau cei ultraisti? ster-sau óre fatiari'a fiesce carele din inim'a sea? si urméza óre invetiaturei sfintei scripturi „ce tie nu-ti place altui nu face“. Óre deputatii nostri toti de unu cugetu si unu sufletu voru conlucrá la altariulu comunu, pentru binele comunu? Multu va depinde si dela co'ntielegere, iar sperantia ne propune lupt'a, de care Románulu nici candu nu s'a spaimentatu, ci cu fruntea radicata si-a arclatu pretensiunile sale drepte, si cu focu in vine au doveditu inaintea lumii ca e aptu, ca e vrednicu a traí, si de va cere binele comunu, a-si dá vietia; scie a se inchiná dreptulu si adeverulu, si a-si indpartá violintia dela sine.

Obiectele proiectulu de desbatere s'a fácutu, intreacelea obiecte, întâiulu punctu e adres'a, ear alu sieptelea cestiunea natiunatitáttloru; asteptámu, si asteptámu cu sete ce colóre va luá adres'a, cáci d'aci se deschide calea manecárei, si apoi asteptámu, si asteptámu cu ardóre intre obiectele deosebite, ce rezultat va avé desbaterea in cestiunea natiunala; cáci acést'a e unu punctu, pe care ni se baséza esistintia politico-natiunala, si de aci fundamentulu de dreptu.

Sosirea Maiestáttloru Sele prégratiosului nostru Imperatu si prégratiósei Imperatese la Bud'a-Pest'a, ne invapaie se credemu, si se credemu tare, ca vomu fi fericiti, ne vomu molcomi, si ne vomu usurá de greumentele care ne desiclau pe di ce mergeamu, si ne va ascultá si doririle nóstre, cá totdeun'a, si ne va insirá si pe noi intre progresisti, cá pe o natiune alipita de dinastia si de

tronu, caia care Românul totdeun'a au fostu cu fidelitate, că că-
tra parintele care si póta grija de fii.

Marinimosulu și zelosulu nostru archipastoriu Ilustritatea Sea
Domnulu Procopiu Ivacicoviciu insufletitu de iubirea subalterniloru
sei, cá totdeun'a, și acum a venit a depune omagiulu poporului
románu la tronulu Maiestatei Sele.

Carnevalulu cu petrecerile sale resultá intermediulu dietei, ba-
lulu de curte avú Sambata in 3 Fauru succesulu seu, din ablegatii
románi inca fura invitati trei insi. S. F.

Principatele române unite.

Adres'a Camerei din Romani'a.

(Continuare.)

„Concesiunea baneci de scontu și de circulatiune, datorita ini-
tiativei Inaltimei Vóstre a fostu primita de tíera cu o satisfaciune
generalá. Unu stabilimentu de creditu asediatu pe base atátu de
puternice va esercitá o fericita iniuriere asupr'a transactioniloru ge-
nerale și mai alesu asupr'a comerciului, și tóta tíer'a va simti fára
indoiéla binefacerile acestei folositoare institutiuni. Adunarea pre-
occupata de interesele cele mai mari și mai scumpe ale tíerei, sperá
ca, Mari'a Vóstra, veti reusi sa incoronati acésta opera financiara
prin creatiunea unui stabilimentu de creditu fonciaru, care este re-
clamatu atátu de imperiosu, de starea proprietátei rurale și a agri-
culturei.

„Nuoi codici Alessandru Ioann I, voru fi un'a din binefacerile
cele mai insemnatóre ale domniei Inaltimei Vóstre. Drepturile po-
litice și civile ale cetáteniloru suntu acum regulate cu precisiune,
toti suntu de o potriua inaintea legei precum și protejati de den-
s'a. Art. 46 din conventiune este de acum unu adeveru. Garan-
tiile cerute dela judecatori prin nóu'a organizare judecatorésca și
prin legea de admisibilitate, promitu tíerei prin sincer'a loru apli-
care imbunatátiri care erau atátu de dorite in administratiunea jus-
titiiei; seriositatea, inteligintia și integritatea juriului chiaru dela
debutarea lui, dau in adeveru garantiile cele mai serióse acusa-
tilor.

„Camer'a se bucura de desvoltarea data instructiunei publice.
Pe lângá stáruintiele Inaltimei Vóstre intru redicarea nivelului stu-
diiloru literale, sciintifice, și artistice, camer'a aru vedea cu placere
ca administratiunea sa se ocupe mai alesu de imbunatátirea și
respándirea instructiunei primare, pentru ca clasele superióre sa-
și póta justificá esistentia lor.

„Acum, Mari'a Ta, mai multu de cátu totdeun'a, suntemu in
positiune de a apretiu libertatea presei și a Ve rugá sa faceti pe gu-
vernulu Mariei Vóstre a abrogá ordonanti'a, puindu pres'a sub regi-
mulu libertátei și lasandu cá delictetele de presa sa se pedepséca
cá delictete comune, prin dispositiuni speciale ce s'aru poté introduce
intr'unu nouu capitolu in condicile penale.

„Discursulu tronului, a datu o mare parte lucrárilor publice.

„Inaltimea Vóstra a-ti enumeratu cu o legitima multumire in-
treprinderile puse pe calea de executare. Adunarea impartasindu
multumirea Mariei Vóstre ve adresédia sincere felicitatiuni pentru
energic'a iniciativa ce a-ti luat in acésta impregiurare. Adunarea
n'a uitatu ca drumulu de feru dela Bucuresci la Giurgiu a fostu ad-
misu de tóte sectiunile in sesiunea convocata estraordinaru, acum
vine rendulu ei a multumí guvernulu Mariei Tale, ca a concedatu
acésta linie cu unu pretiu mai scadiutu decátu celu admisu de sec-
tiunile ei. A inmulti cáile nóstre de comunicatiune; a le face mai
sigure, mai lesnicióse, mai grabnice și mai putinu costisitoare, este
a indoi resursele nóstre, este a asigurá desvoltarea prosperitátei
nóstre. (Va urmá.)

Varietáti.

(+)

Antoniu Sanciálic. r. prefeptu montanisticu in Covasdi'a, și
representantele natiunei la diet'a din 1863/4, dupa o bóla indelun-
gata repausá in 27 Ian. st. n. in etate de 63 ani și in 29 Ian. se
inmormentá in Hunedór'a, fiindu petrecutu de o multime fórté ma-
re de poporu din satele invecinate.

Repausatulu au lasatu dupa sine pre jelnic'a sotia Mari'a nas-
cuta de Mezey și pre fiulu seu Antoniu, carele se afla in
cualitate de auscultantu la tribunalulu din Dev'a.

Noi carii avemu acum de nou cu unu barbatu inteliginte mai putinu nu
putemu a nu participá de durerea casianata de neindurat'a sórte
și a eschiamá cu condurere: Fiai tierán'a usióra.

(C r a v a l u.) In Fagarasiu s'a intemplat dupa cum spune
Hztg. etc. unu evenimentu tristu in díele din urma. Plantatorii de
tabacu de aci retínu multu din tabaculu culesu și numai o parte o
lifera inaltulu eraru, carele firesce ca nu li lu platesce asiá bine
cá cei care lu cumpera pe sub mána. Nu lipsescu in sa si denun-
tiantii, carii descopere finacieriloru loculu unde se afla marfa acé-
st'a oprita. Acesti'a apoi se duc pe siguru și aflandu radica a
une-ori cu mágile tabaculu opritu și lu confisca. Asemenea s'a
intemplat acum de curendu o denuntiatiune. Fiindu ca plantató-
rea suspecta nu erá acasa și usile erau incuiate fiindu ca intra nóptea și

asiá nu mai puteau cercetá, — s'au vedintu nevoiti financierii a
incungiurá (5 la numeru) și padí cas'a preste nópte.

Pre la mediulu noptiei au inceputu a aruncá óre cine cu pie-
trii in ei, din cari aruncaturi s'a nascutu pre urma unu cravalu in
care financierii au fostu siliti a se folosi de armele lor. Inspec-
torulu financieriloru capata dóue loviri in capu, iara faurulu Fulep
Moise capata o umplatura de halice in spate, incátu acum sa lupta
bietulu cu mórtea.

— **Telegrafulu sub-marinu.** Guvernulu danesu a a-
cordatu pentru a dóu'a óra unu privilegiu pentru stabilirea unui
firu electricu sub-marinu, destinatu a pune in comunicatie Europ'a
cu Americ'a. Astadi lucrárele suntu mai serióse. — Great-Eastern
va plecá din nou in Iunie 1866 cu unu scopu indoitu de a arun-
cá unu nou firu și de a retrage pe celu ruptu, séu de va isbuti a-
sta gigantica intreprindere voru fi dóue fire electrice pentru tra-
miterea depesieloru. Lini'a telegrafica proiectata se va compune
din mai multe rammificatiuni: un'a va uní Danimarka cu Norvegi'a,
alt'a Danimark'a cu Engliter'a, și a trei'a Engliter'a séu Irland'a și
Groenland'a. Chieluicelile pentru stabilirea acestui telegrafu euro-
péno-americanu suntu enorme, dar pentru ómeni cari urmarescu cu
perseverantia realisarea unei idei in interesulu umanitáti miliónele
de livre sterlingi suntu nimicu.

Prin perseverantie și sacrificiuri s'a taiatu istmulu Suez. Totu
prin perseverantia se va stabili in curendu telegrafulu transatlan-
ticu, și nu e departe tempulu, candu vomu audi ca și istmulu
Panama s'a taiatu.

* * **Cutremurulu de Chio.** O calamitate terribila isbi
acum populatiunea Insulei Chio. Unu cutremuru de pámentu a re-
sturnatu mai totu orasiulu Chio; populatiunaa fugindu din cetatea in
ruine s'a respanditu pe cámpii și si-au intinsu corturile in aeru, p'o
plóie furtunósa. Tóte zidirile s'au darimatu, afaia de cele dóue
fare ale portulu Chio, care fiindu construite mai solidu au resi-
statu la sguduire.

Nr. 4—3. Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu din Comun'a Car-
necea in Comitatulu Carasiului, protopresbiteratulu Oravitiei se es-
crie prin acést'a concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumento
anuale:

In bani gal'a: 66 fl. 40 cr. v. a. in naturale: a) 26 $\frac{3}{4}$ metre
de cucuruza, b) 16 ponti de lumini, c) 66 ponti de sare d) 66
ponti de lardu e) 8 stángini de lemne și f) 4 jugere de pamentu.

Doritorii de a ocupa acestu postu de invatiatoriu voru avé a-si
inzestrá petitiunile loru concursuale timbrate cu estrasulu de botezu,
cu atestatele despre absolvirea cursulu pedagogicu in institutul
preparandialu din Aradu, despre servitiulu de pâna aci și despre
portarea loru morala și politica, și ale substerne Venerabilulu C o n-
sistoriu alu diecesei Caransebesiulu până in
13 Februariu 1866 cal. vechiu.

Din Siedinti'a Consistoriala linuta in Caransebesiu la 13 Ia-
nuariu 1866.

Nr. 5—2 EDICTU

Mari'a Teodoru Iorg'a din Rotbavu in districtulu Brasiovului,
in Transilvania, care de 11 luni au parasitu cu necredintia pre
legiutulu ei barbatu Petru Rusu, și pribegescu in lume, se provóca
cá in terminu de 3 luni sa se infatisiedie inaintea subscriului
foru matrimoniale, cáci la din contra, procesulu divortialu asupr'a
pornitu, se va decide si fára dens'a, in intiesulu prescrielor S. S.
canóne bisericesci.

Brasiovu in 22 Ianuariu 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractulu
protopopesca alu Brasiovului II.

Ioann Petricu Protopopu.

6—1 Concursu de licitatiune.

In 12 Aprile 1866 st. n. la 10 óre ante amédi, se va tiné in
curtea metropolitana din Blasiu, minuend'a licitatiune pentru cladi-
rea unui podu de lemnu peste tirnav'a mare, tinatoriu de Domini-
ulu archiepiscopescu.

Computulu speselor de didire — luandu afara materialulu de
lemnul nelucratu, care se va prestá de cátra curte — face 8430
fl. v. a. —

Concurentii P. T. Domni maestrii de didire, pe lângá depu-
nerea vadiului de 10% — cu ocaziunea licitatiunei tinende, au de
a produce documentele despre sciinti'a architecturei, și unu docu-
mentu legalu despre cautiunea de 8430 fl. v. a. —

Planulu, Computulu și celelalte conditiuni se potu vedea la
tóta un'a óra in Cancelari'a Provisoratulu subscrisu. —

Provisoratulu Metropolitanu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 29 Ian. (10 Febr.) 1866.

Metalicele 5%	61 95	Actiile de creditu	147 40
Imprumutulu nat. 5%	65 05	Argentulu	102
Actiile de banca	744	Galbinulu	4 89